

1
Skortgul skinfluga
Cynomya mortuorum
 (Mynd Hans Eli Sivertsen)

2
Øsreyð skinfluga
Calliphora vomitoria
 (Mynd Karl A. Thomsen)

3
Vanligar skinflugur
Calliphora vicina
 (Mynd Hans Eli Sivertsen)

Nøvn til føroyskar skinfluguslektir og -sløg

Jens-Kjeld Jensen
 Karl A. Thomsen

Flestu okkara kenna fitta sangin, har fuglfirðingurin Niels Midjord so meistarliga syngur um tær 5 feitu flugurnar, ið hann sá, tá hann var í ferð við at heingja sær kjøtið til turkingar úti í hjallinum. Vit skilja av innihaldinum í sanginum, at her er talan um feitar skinflugur.

Vit halda okkum øll kenna hesar stóru, skyggjandi flugurnar, ið vit minst av øllum vilja vita av eitt nú um heystið, tá nýflettu

krovini og greipurnar av nýveiddum smáfiski verða hongdar upp at ræsa ella til turkingar. Skinflugurnar víggja í matin, og eftir stuttari tíð kemur út, og matmaðkarnir, ið ikki fáast við annað í lívinum enn at eta og vaksa seg stórar og sterkar, gera matin ikki munberandi.

Men sannleikin er, at vit vita sera lítið um okkara heimligu skinflugur – tær føroysku – og um teirra lív og levnað, og tey, ið duga

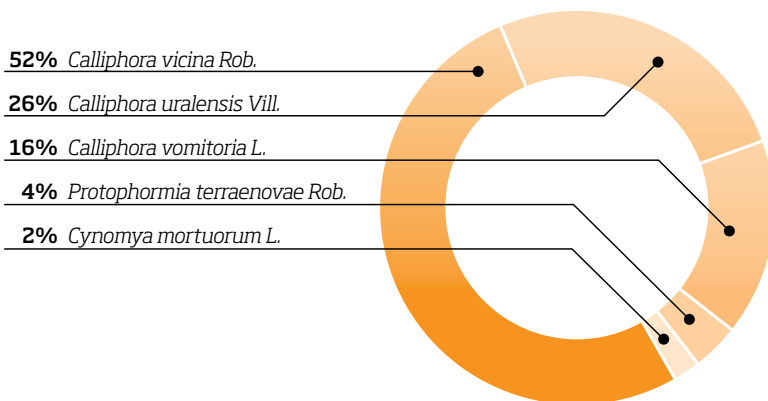
at skyna á muninum millum tær ymsu skinfluguslektirnar og -sløginu og harvið greina tey, kunnu helst teljast á teirri einu hondini.

J. C. Svabo, sum livdi frá 1746 til 1824 er hin fyrsti, ið festir nakað á blað um føroyskar skinflugur. Í bókaverki sínum Indberetninger fra en reise i Færøe 1781 og 1782, sum bleiv útgivið í 1959, nevnið hann "Skjinfluá musca vomitoria".

Síðani hendir so at siga einki á hesum økinum, fyrr enn Kryger í 1925 og 1926 fer undir at savna inn skordýr úr teim ymsu oyggjunum í Føroyum. Hesi skordýr vóru síðani eyðmerkt og greinað sundur í sløg av Lyneborg og komu út í bókini Zoology of the Faroes í 1968, í partinum um Diptera Brachycara et Cyclorhapha. Hann staðfesti, at funnin vóru 4 sløg av skinflugum í Føroyum: *Cynomya mortuorum* L., *Calliphora uralensis* Vill., *Calliphora vicina* Rob. og *Protophormia terraenovae* Rob..

Á heysti 2005 fór Jens-Kjeld Jensen undir at leggja til rættis eina nýggja innsavning av skinflugum í Føroyum, har ætlanin var, at fólk ymsastaðni úr landinum skuldu

Figur 1: Prosentbýtið

Ættin *Calliphoridae*: skinflugur

Hetta er vanlig heiti á ættini.

Slektin *Calliphora*: bláskinflugur

Øll tey 7 sløgini í hesi slektini, sum eru funnin í Norðurlondum, eru meira ella minni blálig.

Calliphora vicina: vanlig skinfluga

52 % av øllum skinflugunum, ið vóru fangaðar í 2006, vóru hetta slagið, og tí er hetta tað mest vanliga slagið, og finst helst í øllum oyggjunum í Føroyum.

Calliphora uralensis: norðurskinfluga

Hetta slagið líkist nógv *C. vicina*, men í heimshøpi er landafrøðiliga útbreiðsluøkið nakað norðrari enn hjá hinum sløgnum.

Calliphora vomitoria: øsreyð skinfluga

Líkist teimum báðum áðurnevndu sløgnum, men hevur vakurt reytt skegg undir øsini.

Slektin *Cynomya*: grønskinflugur

Slektin fevnir um stórar skinflugur við skyggjandi grønum afturkroppi. Úr hesi slektini er bert hetta eina slagið funnið í Norðurlondum.

Cynomya mortuorum: skortgul skinfluga

Hetta slagið hevur gult "andlit".

Slektin *Protophormia*: skygðar skinflugur

Sløgini í hesi slektini hava sera skyggjandi fram- og afturkropp. Tey eru dimm á liti og eru ikki serliga loðin. 2 sløg úr hesi slektini eru funnin í Norðurlondum.

Protophormia terraenovae: glitskinfluga

Hetta er nógv tað blankasta og mest skyggjandi skinfluguslagið, ið vit hava.

English Summary

The Faroese Blow-fly genera and species are named

The state of the Blow-flies in the Faroe Islands is currently being researched as a part of an on-going research study. As part of the outcome, Faroese names have been created for the 3 genera and 5 species, found until this date. The 5 species are: *Calliphora vicina* Rob., *Calliphora uralensis* Vill., *Calliphora vomitoria* L., *Protophormia terraenovae* Rob., *Cynomya mortuorum* L..

hjálp til við innsavningini. Henda nýggja innsavningin endaði 31.12.2008.

Higartil er eitt nýtt skinfluguslag funnið, nevnliga *Calliphora vomitoria* L., so nú eru tilsamans 5 sløg staðfest í Føroyum.

Burtur úr uppgerðini yvir tær meira enn 1900 skinflugurnar, sum higartil eru greindar, ber til at lesa ymiskt áhugavert. M.a. sær tað út til, at *Calliphora uralensis*, *Calliphora vomitoria* og *Cynomya mortuorum* eru sløg, ið bert finnast seint á vári, um summarið og tíðliga um heystið, meðan slagið *Calliphora vicina* er frammi alt árið, tvs. er funnið í øllum mánaðunum í árinum.

Eisini er staðfest, at sínámillum prosentbýtið millum tey ymsu sløgini er sera ymiskt frá eini oyggj til aðra.

Prosentbýtið millum ymsu sløgini, við teimum fyrstu 1900 skinflugunum úr øllum landinum sum grundarlagi, er víst í Figur 1.

Karl A.Thomsen, ið hevur hjálpt til við innsavningini, helt tað vera spell, at tær innsavnaðu skinflugurnar bert høvdu latínsk og útlendsk nøvn. Hann helt eisini, at vit áttu at havt føroysk heiti til tær ymsu skinfluguslektirnar og –sløgini, ið eru funnin í Føroyum.

Tá tað ikki er nakað vísindafólk, sum beinleiðis fæst við sovorðið navnasmið í Fø-

oyum, fóru vit báðir sjálvir í holt við at finna hóskaði føroysk heiti til hendan dýrabólkin eftir leistinum um tvínevni. Vit settu okkum eisini fyri at nýta skipanarlagið, ið lýst er í frøðinevnalistanum Øktur føroyskur frøðinevnalisti hjá Jens-Kjeld Jensen og Marjun A. Simonsen, sum varð givin út í Fróðskaparriti 2004. Úrslitið sæst á tekningini omanfyri.

Takk

Vit takka Marjun Arge Simonsen fyri málsligan stuðul og føroysku málnevndini fyri positivt svar í samband við eftirkannan av uppskotinum við nýggju heitunum.